

afvragen wat de toegevoegde waarde van een staat is, wanneer wetsovertreders zoals terroristen de grenzen niet erkennen.

De aanpak van cybercriminaliteit hangt samen met de bovenstaande beschreven noodzakelijke samenwerking. Volgens de minister komen we niet verder in de aanpak van cybercriminaliteit wanneer we blijven vasthouden aan rechtshulpverzoeken en onderscheid in jurisdictie. Het concept van grenzeloze opsporing wordt steeds belangrijker. Hij acht het van belang dat niet slechts informatie gedeeld wordt waarvan verwacht wordt dat een andere staat dit nodig heeft, maar juist alle informatie gedeeld wordt waardoor die andere staat zelf kan beslissen wat hij van belang acht. Deze wijze van informatie delen zorgt ook voor problemen, want door wie wordt de privacy van burgers gewaarborgd, waar kun je terecht met je bezwaren en wie controleert de informatie voordat het gedeeld wordt met andere lidstaten?

De minister beseft dat dit erg ver gaat, maar met een pakkend voorbeeld laat hij zien dat verandering wel degelijk noodzakelijk is. Hij schetst een tot de verbeelding sprekende situatie. Hij beschrijft het beeld van een Nederlander, een Duitser en een Belg die samen in één ruimte zitten. Zij zitten ieder met een computer voor zich waarmee ingelogd is op de eigen justitiële informatiesystemen. Zij vragen, door berichten te verzenden via de computer, informatie op uit elkaars systemen. Een verzoek om informatie moet door de Nederlander afzonderlijk naar de Belg en de Duitser worden verstuurd. Doordat dit zo bepaald is in regelgeving kunnen zij niet overleggen, wat een veel efficiëntere manier zou zijn om aan dezelfde informatie te komen. Dit soort situaties zorgen voor de noodzaak om de samenwerking te verbeteren. Een intensievere samenwerking met betrekking tot het delen van informatie, leidt echter ook tot meer zorgen over de soevereiniteit.

Al met al bleek uit het college dat de ministers het over zeer veel punten met elkaar eens zijn. Het grootste verschil is dat soevereiniteit in Nederland belangrijker wordt gevonden dan in België. Beide ministers zien een positieve ontwikkeling voor zich, waarbij er steeds meer noodzaak is tot – en mogelijkheden zijn voor – verbetering en intensivering van de samenwerking.

INTERNATIONAAL EN EUROPEES STRAFRECHT EN MENSENRECHTEN / INTERNATIONAL AND EUROPEAN CRIMINAL LAW AND HUMAN RIGHTS LAW (2)

Kinderrechten in Vlaanderen: toch nog veel werk aan de winkel

JOSEFIEN DE CLERCQ^a

^a Student Master in de rechten, Universiteit Gent (Corresp.: Josefiens.DeClercq@UGent.be)

Op woensdag 16 november 2016 zette de kinderrechtencommissaris Bruno VANOBBERGEN het achttiende jaarverslag van het kinderrechtencommissariaat uiteen in het Vlaams Parlement.¹ Na de bespreking door de kinderrechtencommissaris, gaven de voorzitter van het Vlaams Parlement, Jan PEUMANS, alsook de Vlaams Coördinerend minister van kinderrechten, Sven GATZ, een eerste reactie op het jaarverslag, en beloofden zij met dit verslag aan het werk te gaan.

Het jaarverslag bundelt de ongeveer 1200 individuele klachten die het afgelopen jaar ontvangen werden en vormt zo een beeld van de verschillende pijnpunten. Een groot deel van de klachten handelt over thema's die binnen de sfeer van Panopticon vallen. Conflicten

¹ De volledige tekst van het jaarverslag is raadpleegbaar op <http://www.kinderrechtencommissariaat.be>.

op school of in het gezin blijven de belangrijkste redenen om contact op te nemen met het kinderrechtencommissariaat.

De problematiek van conflicten op school is tweedelig. Enerzijds wordt er niet kordaat genoeg opgetreden tegen pestgedrag waardoor de gepeste kinderen niet genoeg beschermd worden en anderzijds is het sanctiebeleid dat door de scholen gehanteerd wordt om de pesters aan te pakken niet krachtadig genoeg. Ook 'geweld op school' komt veel terug in de klachten. Daarbij gaat het om geweld tussen leerlingen onderling, dikwijls in het kader van pesten, maar ook om geweld van leerkrachten tegenover leerlingen. Naar aanleiding van deze problematiek ontwikkelde het Ministerie van Onderwijs en Vorming dit jaar een nieuwe publicatie *'Werken aan een verbindend schoolklimaat, hoe reageert jouw schoolteam doeltreffend op pesten?'*. Deze publicatie geeft de school tips over hoe ze pesten en geweld kunnen aanpakken. Bijzondere aandacht gaat naar leerlingenbemiddeling als onderdeel van het integraal beleid van een school, waarbij een leerling wordt ingeschakeld als bemiddelaar.

Bij conflicten in het gezin denken we eerst en vooral aan de echtscheidingsproblematiek, waarin het belang van het kind in sommige gevallen niet gevrijwaard is. Door de klachten wordt duidelijk dat geweld in combinatie met vechtscheidingen de toegang tot hulp vaak bemoeilijkt. Wanneer in het kader van een vechtscheiding naar de rechtbank wordt gestapt, is er vooral aandacht voor de praktische regeling van de echtscheiding zelf maar veelal te weinig voor een ernstig onderzoek naar geweld. Zo is er bijvoorbeeld een klacht binnengekomen door een stiefmoeder die meldt dat ze al sedert 3 jaar het geweld tegen haar stiefkinderen door de echte moeder en de stiefvader aanklaagt, maar dat de klachten steeds door de procureur geseponeerd worden. Het CLB, CGGZ en thuisbegeleiding zijn ingeschakeld maar er is nog geen actie genomen, het blijft bij 'praten'.

Verder zijn er ook veel klachten omtrent 'politie, justitie en hulpverlening'.

De klachten omtrent 'politie, justitie en hulpverlening' gaan vaak om klachten waarin de jongeren vragen wat hun rechten zijn, nadat ze te hard werden aangepakt door de politie. Het is duidelijk dat vroegere aanbevelingen wat betreft deze thematiek nog steeds relevant zijn. Het kinderrechtencommissariaat vraagt in dit kader onder andere om werk te maken van een jeugdteam in elke zone en een toegankelijke klachtenprocedure voor minderjarigen. Tot slot wordt in het verslag nogmaals benadrukt dat kinderen in geen enkel geval thuishoren in een politiecel, hoewel nog steeds zulke praktijken aan het licht komen. Zo kwam ook dit jaar hierover nog een klacht binnen: 'Een leerkracht neemt contact op voor een 10-jarige jongen van buitenlandse afkomst. Hij was met zijn grootvader mee naar het politiekantoor gegaan om een verklaring af te leggen als getuige. De politie stelde vast dat de jongen geen wettelijk verblijfsrecht had. Daarop besloten ze de jongen in een jeugdcel op te sluiten en de Dienst Vreemdelingenzaken te verwittigen. Het duurde een hele dag voor de jongen terug naar zijn grootvader kon.'

In het verlengde van de klachten rond 'politie, justitie en hulpverlening' wordt ook aandacht gevraagd voor de manier waarop kinderrechten worden opgenomen in het opzetten van nieuwe regelgeving, in het bijzonder het nieuwe jeugddelinquentierecht. De Minister van Welzijn werkt aan een nieuw Vlaams Decreet voor jeugdrecht, het Agentschap Jongerenwelzijn heeft in de aanloop van dit nieuwe decreet zes werkgroepen gemaakt waarin over algemene uitgangspunten gepraat wordt. In deze werkgroepen zaten kinderen, ouders, academici en in drie van de werkgroepen zetelde ook het kinderrechtencommissariaat. De kinderrechtencommissaris vraagt uitdrukkelijk om bij de afwerking van het ontwerp rekening te houden met de nieuwe EU-richtlijn 2016/800 over de procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklagde zijn in een strafprocedure, welke moet omgezet zijn tegen juni 2019. Daarnaast vraagt hij om overleg te starten met Justitie, over de ondersteuning van de jeugdrechters en de organisatie van de zittingen, alsook het afstemmen van het

decreet op de werking van de forensische jeugdpsychiatrie. Verder vraagt de kinderrechtencommissaris om op zoek te gaan naar een werkbaar, rechtvaardig en transparant systeem voor jongeren die feiten plegen in Brussel. Tot slot wil het kinderrechtencommissariaat dat er geen gesloten plaatsen meer worden bij gecreëerd maar dat er een meer gespecialiseerd aanbod komt en dat men zou moeten opteren voor een toezichtsorgaan voor de gesloten instelling die de kindvriendelijkheid van de instellingen moet vrijwaren en het mee vorm geven.

Ondanks al deze initiatieven bieden kinderrechten in België voor grote groepen aan kinderen geen oplossing. We moeten durven om nog verder te gaan met kinderrechten, om de kwetsbare groepen minder kwetsbaar te maken. In de voorstelling kaart de kinderrechtencommissaris twee getuigenissen aan, enerzijds van een directeur van een school en anderzijds van een professional uit de jeugdzorg om aan te tonen dat we te vaak tekortschieten als staat om bepaalde kinderen te ondersteunen. De overheid heeft de plicht om op te treden wanneer kinderen en jongeren zich in precare situaties bevinden, een verplichting die voortvloeit uit het kinderrechtenverdrag.

Verder moeten we ons als staat meer durven uitspreken over moeilijke hedendaagse vraagstukken, zoals inclusief onderwijs en de vluchtelingenkinderen in ons land. We moeten ons uitspreken over de toekomst van deze kinderen, om zo meer zekerheid te creëren.

De commissaris sloot zijn voorstelling af met het voorlezen van een tekst die hij maakte de dag van zijn ontmoeting met het Syrische meisje dat werd beschoten in de jeugdzorg in Antwerpen door het Snelle Responsteam. Hiermee wou hij de onaanvaardbaarheid aantonen van het feit dat een kind in gevaar snel tot een gevaarlijk kind wordt, hoewel haar kwetsbaarheid enkel op begrip en zorg zou mogen rekenen.

CRIMINOLOGIE EN METHODOLOGIE / CRIME & CRIMINAL JUSTICE STATISTICS & METHODOLOGY

Systematic Social Observation in de studie van politie-burger interacties

ANJULI VAN DAMME^a

^a Assistent, Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP), Vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal recht, Universiteit Gent (Corresp.: Anjuli.Vandamme@UGent.be)

INLEIDING

Het was Albert J. REISS Jr. die in de jaren '60 de methode van *systematic social observation* (SSO) in de criminologie introduceerde. Het doel van REISS' onderzoek was meer te weten te komen over hoe interacties tussen politie en burgers verliepen. Meer bepaald was hij geïnteresseerd in de beweegredenen van burgers om de politie te contacteren en te achterhalen op welke basis politie-inspecteurs beslisten te interveniëren in situaties en hoe de discretionaire bevoegdheid van politie werd ingevuld. Hij was van oordeel dat de enige manier om dit alles te weten te komen, veldwerk betrof (REISS, 1971). Zijn onderzoek was echter gebaseerd op een theorie die hij wenste te toetsen. Zo ging hij ervan uit dat interacties tussen politie en burgers sociale transacties betreffen waarbij onder andere verondersteld wordt dat het handelen door politie beïnvloed wordt door de sociale status van burgers (geslacht, leeftijd, etnische achtergrond, sociale klasse), hun rol (verdachte, slachtoffer,...) en hun gedrag (WORDEN e.a., 2015). Het kwalitatief verwerken van hetgeen hij observeerde bleek ontoereikend. Zijn theoretische veronderstellingen vergden immers een kwantitatieve toets. Wetende dat onderzoekers in andere wetenschapsgebieden reeds sociale veldobservaties combineerden